

POKYNY
pro výběr a nábor
zpravodajských domácností
statistiky rodinných účtů

pro rok 2011

Statistika rodinných účtů

Říjen 2010

O B S A H

1. VŠEOBECNÁ ČÁST	2
1.1 Platnost Pokynů a vymezení úlohy oblastních orgánů	2
1.2 Význam statistiky rodinných účtů	2
2. VÝBĚR ZPRAVODAJSKÝCH DOMÁCNOSTÍ	3
2.1 Rozsah zpravodajské sítě	3
2.2 Výběrová jednotka a výběrové znaky	3
2.3 Výběr domácností	5
2.3.1 Výběr domácností s ekonomicky aktivní osobou v čele	6
2.3.2 Výběr domácností s ekonomicky neaktivní osobou v čele	10
2.3.3 Velikost obce, druh domu	12
2.4 Rozpis plánu zpravodajské sítě na kraje a soubory tazatelů v kraji	13
2.5 Organizace výběru a náboru zpravodajských domácností	14
2.6 Zpravodajská odměna	15
2.7 Hlášení o plnění náboru zpravodajů	15
2.8 Změny ve zpravodajské síti během sledovaného roku	16
3. EVIDENCE DOMÁCNOSTÍ	17
3.1 Identifikace domácnosti	17
3.2 Evidence zpravodajských domácností ve sledovaném roce	18
3.3 Kontrola správnosti vedení Evidence	21
4. ZÁVĚREČNÁ USTANOVENÍ	21

Český statistický úřad vydává pro výběr a nábor zpravodajských domácností na úseku statistiky rodinných účtů tyto „Pokyny pro výběr a nábor zpravodajských domácností“ pro pracovníky regionálních pracovišť.

1. VŠEOBECNÁ ČÁST

1.1 Platnost Pokynů a vymezení úlohy oblastních orgánů

Pokyny platí pro pracovníky **odborů terénních zjišťování**, kteří zabezpečují statistiku rodinných účtů (dále SRÚ). Tato statistika probíhá ve všech krajích a zajišťují ji garanti SRÚ a tazatelé SRÚ. Úkolem tazatelů SRÚ ve smyslu těchto Pokynů je provést podle stanovených výběrových znaků výběr a nábor zpravodajských domácností, správně vést „Evidenci zpravodajských domácností“ a zasílat hlášení o složení zpravodajského souboru. Úkolem garantů SRÚ je rozepsat plán zpravodajské sítě pro příslušný kraj (event. kraje) do jednotlivých souborů, poté kontrolovat dodržení rozsahu i struktury zpravodajské sítě, správnost vedení Evidence, zasílaných hlášení a další činnosti tazatelů SRÚ.

1.2 Význam statistiky rodinných účtů

Statistika rodinných účtů sleduje hospodaření soukromých domácností. Informace o spotřebě v jednotlivých typech domácností a o vlivu různých faktorů (např. růstu cen, situace na trhu apod.) na strukturu vydání a spotřební zvyklosti domácností nelze získat z jiných zdrojů. Ze širokého spektra využití údajů SRÚ je možno uvést zejména jejich význam pro kvalifikované rozhodování při realizaci sociální politiky státu a jako podkladu pro sociální a ekonomický výzkum. Nelze však opomenout ani důležitost v rámci samotného statistického úřadu, konkrétně požadavky cenové statistiky k výpočtům indexů spotřebitelských cen na stálých a běžných vahách a statistiky národních účtů nebo pro mezinárodní srovnání.

*Statistika
rodinných účtů*

Statistika rodinných účtů se odlišuje od ostatních statistik charakterem zpravodajské jednotky. Zpravodajskou jednotkou v tomto šetření je samostatně hospodařící domácnost, která dobrovolně poskytuje údaje o postavení, příjmech a výdajích jednotlivých členů. Z toho vyplývá, že terénní pracovníci musí ve styku s respondenty zaujmout zcela jiný postoj než u zpravodajských jednotek, pro něž zpravodajská povinnost vyplývá ze zákona. Práce s nábořem domácností pro tuto statistiku je obtížná a tazatel, který má domácnost získávat, musí mít pro úspěšné zajištění úkolu mimo jiné i dostatečné znalosti v psychologii. Domácnostem je třeba zdůraznit, že dobrovolně poskytované údaje mají značný význam pro hodnocení životní úrovně a struktury spotřeby různých typů domácností a že údaje budou sloužit pouze statistickým účelům. Povinnost mlčenlivosti a ochranu důvěrných statistických údajů zajišťuje § 16 zákona č. 89/1995 Sb., o státní statistické službě, ve znění pozdějších předpisů a zákon 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů.

Statistika rodinných účtů je kontinuální výběrové šetření s roční periodicitou. Rozsah výběrového souboru je poměrně malý, méně než jedno promile všech domácností v ČR. Aby takto malý zpravodajský soubor byl reprezentativní a poskytoval věrohodné informace, uplatňuje ČSÚ metodu kvótního výběru zpravodajů. To znamená,

že předem stanoví, jaké typy domácností a v jakém počtu mají být vybrány, aby struktura zpravodajského souboru co nejlépe odpovídala struktuře domácností v ČR. Jako výběrové (kvótní) znaky byly zvoleny takové charakteristiky domácností, které mají významný vliv na úroveň vydání a spotřební zvyklosti domácností.

K zajištění reprezentativního výběru zpravodajské sítě jsou vydány tyto Pokyny.

2. VÝBĚR ZPRAVODAJSKÝCH DOMÁCNOSTÍ

2.1 Rozsah zpravodajské sítě

Od roku 2011 tvoří zpravodajskou síť SRÚ jediný soubor domácností, jehož složení podle výběrových znaků odpovídá struktuře domácností v ČR.

Zpravodajská síť

Rozsah zpravodajské sítě je stanoven tak, aby bylo možno zpracovat reprezentativní výsledky za Českou republiku. Počet zpravodajských domácností byl pro rok 2011 určen takto:

Rozsah zpravodajské sítě

Zpravodajská síť	Počet domácností
1. domácnosti s ekonomicky aktivní osobou v čele	2308
zaměstnanci s nižším vzděláním	794
zaměstnanci s vyšším vzděláním	902
osoby samostatně výdělečně činné	444
nezaměstnaní	168
2. domácnosti s ekonomicky neaktivní osobou v čele	692
domácnosti s EA členy	161
domácnosti bez EA členů – v čele domácnosti důchodce	490
domácnosti bez EA členů – v čele domácnosti jiná osoba	41
Celkový počet domácností	3000

Domácnosti zůstávají ve zpravodajském souboru po celý rok, jestliže splňují podmínky, podle kterých byly pro zpravodajskou činnost vybrány.

2.2 Výběrová jednotka a výběrové znaky

Ve statistice rodinných účtů je výběrovou jednotkou **hospodařící domácnost**, za kterou je považována skupina osob společně bydlících a společně hospodařících. Společné hospodaření znamená, že jednotliví členové dávají své příjmy nebo alespoň jejich část, do společného užívání a hradí z nich vydání určená na uspokojení potřeb celé domácnosti (bydlení, výživa) nebo vydání jednotlivých členů, včetně potřeb závislých dětí nebo jiných osob. Při náboru domácnosti je tedy nutné ověřit, které osoby v bytě trvale bydlí, zda všechny společně hospodaří, příp. zda některý člen nežije dočasně mimo domácnost.

Výběrová jednotka

Jestliže některý člen domácnosti má přechodné bydliště v místě pracoviště nebo studia, tazatel musí nejprve zjistit, jakým způsobem se podílí na společném hospodaření. Jedná-li se o osobu ekonomicky aktivní, jejíž příjmy tvoří podstatnou část rodinného rozpočtu, musí být schopna a ochotna přesně evidovat své příjmy a výdaje a poskytovat je k dalšímu zpracování. Totéž se týká studentů (učňů), pokud jsou převážně závislí na podpoře rodiny. V době přechodného odloučení od rodiny si takový člen

domácnosti samostatně poznamenává (formou dohodnutou s tazatelem) všechny své příjmy a výdaje, které pak budou zahrnuty do zpracování. Jestliže na tyto podmínky nepřistoupí, domácnost nemůže být zařazena do zpravodajského souboru.

Pokud má osoba s přechodným pobytem vazbu na rodinu volnější, tzn. do rodinného rozpočtu nepřispívá nebo jen minimálně, žije především z vlastních prostředků a rodinu jen občas navštěvuje, domácnost může být nabrána s tím, že tato osoba nebude považována za člena hospodařící domácnosti. Nejčastěji se bude jednat o ekonomicky aktivní dítě nebo studenta s vlastními příjmy z pracovní činnosti. Tazatel ovšem musí dbát na to, aby v Deníku byly zachyceny všechny peněžní či naturální transfery mezi vybranou domácností a touto osobou.

V případě soužití dvou či více generací v jednom bytě je správné vymezení skupin společně hospodařících osob zvlášť důležité. Jestliže v bytě žijí dvě hospodařící domácnosti, musí zpravodajská domácnost zaznamenávat do Deníku veškeré transfery s druhou hospodařící domácností.

Základním výběrovým znakem je **ekonomická aktivita a postavení osoby v čele domácnosti**. Domácnosti osob ekonomicky aktivních se třídí podle postavení v zaměstnání příp. vzdělání osoby v čele. Domácnosti s ekonomicky neaktivní osobou v čele se v dalším stupni členění s ohledem na ekonomickou aktivitu ostatních členů příp. sociální postavení osoby v čele. Na základě těchto výběrových znaků vznikne 7 skupin domácností:

Skupiny domácností

1. domácnosti s ekonomicky aktivní osobou v čele

- zaměstnanci s nižším vzděláním
- zaměstnanci s vyšším vzděláním
- osoby samostatně výdělečně činné
- nezaměstnaní

2. domácnosti s ekonomicky neaktivní osobou v čele

- domácnosti s EA členy
- domácnosti bez EA členů – v čele domácnosti důchodce
- domácnosti bez EA členů – v čele domácnosti jiná osoba

Pro nejvýznamnější skupiny domácností se používají ještě další výběrová kritéria, a to:

Výběrová kritéria

- **čistý peněžní příjem na 1 člena domácnosti a počet nezaopatřených dětí** pro domácnosti zaměstnanců s nižším vzděláním, zaměstnanců s vyšším vzděláním a osob samostatně výdělečně činných,
- **důchod na 1 člena domácnosti a počet členů, příp. pohlaví** pro domácnosti důchodců bez ekonomicky aktivních členů.

Výběrový znak **velikost obce a druh domu** se týká všech skupin domácností. Samostatné kvóty podle velikosti obce a druhu domu mají domácnosti zaměstnanců celkem, domácnosti osob samostatně výdělečně činných a domácnosti důchodců bez ekonomicky aktivních členů, zbývající skupiny domácností (nezaměstnaných, osob ekonomicky neaktivních s EA členy a bez EA členů s jinou osobou v čele než důchodcem) se pro tento výběrový znak slučují do kategorie „ostatní“.

Výběrové znaky se určují podle skutečnosti v **rozhodném období**. Při stanovení příjmových skupin se vychází ze součtu peněžních příjmů resp. důchodů za příslušné

Rozhodné období

rozhodné období, všechny ostatní výběrové znaky se určí podle **převažujícího stavu** v tomto období (při rovnosti podle stavu na konci období). Do zpravodajského souboru může být teoreticky zařazena i domácnost, která v příslušném rozhodném období ještě neexistovala (tzn. skládající se pouze z osob, které byly v rozhodném období členy jiných hospodařících domácností); vzhledem k množství faktorů a jejich kombinací je však v tomto případě nezbytné, aby garant případný nábor předem konzultoval s oddělením SRÚ.

V domácnostech ekonomicky aktivních osob (s výjimkou nezaměstnaných) je rozhodným obdobím **rok předcházející roku náboru**, pro důchodce bez EA členů vždy **listopad v roce předcházejícím šetření** (a to i při náboru během zpravodajského období), u ostatních domácností **měsíc předcházející náboru**. Přesněji jsou tato kritéria a jejich modifikace definována v popisu výběru jednotlivých skupin domácností, zjednodušený přehled poskytuje Příloha 3a těchto Pokynů.

2.3 Výběr domácností

Pro stanovení skupiny domácnosti je nezbytné nejprve určit osobu v čele domácnosti a její ekonomickou aktivitu. Osobou v čele domácnosti je v úplných rodinách vždy muž. V neúplných rodinách je v čele hospodařící domácnosti ekonomicky aktivní rodič. Není-li rodič ekonomicky aktivní, je v čele domácnosti jen tehdy, jsou-li děti též ekonomicky neaktivní. V ostatních případech se uvede jako osoba v čele domácnosti ekonomicky aktivní dítě (při více dětech to, které má vyšší příjmy). V nerodinných domácnostech se za osobu v čele považuje ekonomicky aktivní člen, při rovnosti ekonomické aktivity člen s nejvyšším příjmem.

Osoba v čele domácnosti

Skládá-li se hospodařící domácnost ze dvou a více rodin, přihlíží se při určení osoby v čele domácnosti k postavení osob v čele jednotlivých rodin: přednost má osoba ekonomicky aktivní, při stejném stupni ekonomické aktivity má přednost úplná rodina před neúplnou; jinak se jako osoba v čele domácnosti vyznačí osoba s vyššími příjmy.

Za **ekonomicky aktivní** jsou podle Klasifikace postavení v zaměstnání (CZ-ICSE) považovány osoby zaměstnané a nezaměstnané, které splňují níže uvedené podmínky.

Osoby ekonomicky aktivní

Osoby zaměstnané – osoby, které v rozhodném období měly tzv. placené zaměstnání nebo sebezaměstnání. Sebezaměstnáním se rozumí podnikání, nezávislé povolání, činnost podle zvláštního předpisu nebo za honoráře. Obecně platí, že není rozhodující sjednaná délka pracovní aktivity, ani druh pracovní smlouvy (může mít trvalý, dočasný, sezónní či příležitostný charakter, může ev. jít i o neoficiální práci „na černo“ – bez smlouvy), ani skutečná přítomnost v práci v rozhodném období. V případě dočasné nepřítomnosti (nemoc, dovolená apod.) je důležité, že trvá formální vazba k zaměstnání. Konkrétní popis uplatnění těchto zásad v SRÚ bude uveden u příslušných výběrových znaků.

Osoby nezaměstnané – osoby starší 15 let, které v rozhodném období byly bez práce a aktivně hledaly zaměstnání (podrobněji viz bod 2.3.1 a/). Zařazení do kategorie nezaměstnaných není podmíněno evidováním u úřadu práce.

Ekonomicky neaktivní jsou osoby starší 15 let, které v rozhodném období nesplňovaly výše uvedené podmínky zaměstnanosti či nezaměstnanosti. Do této skupiny patří především nepracující důchodci, osoby pobírající rodičovský příspěvek, osoby

Osoby ekonomicky neaktivní

připravující se na povolání, osoby pečující o domácnost nebo o nemohoucí blízkou osobu, osoby žijící z majetku nebo jiné osoby.

Obecné definice osob ekonomicky aktivních a neaktivních byly přizpůsobeny potřebám SRÚ – některé osoby se vylučují z okruhu zaměstnaných a zařazují se mezi ekonomicky neaktivní, příp. nezaměstnané. **Za zaměstnané se nepovažují:**

Výjimky pro statistiku rodinných účtů

- osoby připravující se na povolání, i když současně vykonávají placené zaměstnání nebo sebezaměstnání (většinou se jedná o studenty v denním studijním režimu, kteří pracují na částečný úvazek, na základě dohod o práci, ev. bez smlouvy) se v SRÚ kódují jako nezaopatřené děti;
- osoby, které v roce nábora měly příležitostné zaměstnání nebo podnikaly, ale jejich roční čisté příjmy plynoucí ze zaměstnání (sebezaměstnání) nebyly vyšší než 12 000 Kč; tyto osoby se v SRÚ zařadí jako:
 - a) nepracující důchodci – jestliže pobírají důchod (starobní, vdovský, vdovecký, invalidní),
 - b) jiné osoby ekonomicky neaktivní – mohou to být osoby pobírající rodičovský příspěvek, osoby pečující o domácnost, o nemohoucího člena domácnosti nebo jinou blízkou osobu, osoby žijící z majetku nebo jiné osoby;
- nezaměstnaní, kteří jsou v evidenci úřadu práce, vykonávají placené zaměstnání (pracovní poměr v rozsahu kratším než polovina týdenní pracovní doby nebo práce na základě dohod o pracích konaných mimo pracovní poměr), ale jejich měsíční odměna je menší než polovina minimální hrubé mzdy, nebo vykonávají krátkodobé zaměstnání sjednané pracovním úřadem, které však pro ně není vhodným zaměstnáním (v SRÚ se považují za nezaměstnané).

Při nábore zpravodajů je pro určení ekonomické aktivity osoby v čele domácnosti v první fázi rozhodující stav v měsíci předcházejícím nábore (při nábore na rok 2011 je to listopad 2010). U zaměstnaných osob (zaměstnanci, OSVČ) se ve druhé fázi ověřuje, zda zaměstnání (sebezaměstnání) převažovalo i v rozhodném období (při nábore na rok 2011 je to rok 2009).

Ekonomická aktivita osoby v čele

2.3.1 Výběr domácností s ekonomicky aktivní osobou v čele

Mezi domácnosti s ekonomicky aktivní osobou v čele se zařazují domácnosti:

- zaměstnanců s nižším vzděláním
- zaměstnanců s vyšším vzděláním
- osob samostatně výdělečně činných
- nezaměstnaných

a) Skupina domácností s ekonomicky aktivní osobou v čele

Předběžné rozdělení domácností podle ekonomické aktivity osoby v čele a předpokládaných skupin domácností probíhá na základě skutečnosti v měsíci předcházejícím nábore. Z domácností zaměstnanců a OSVČ se mohou stát zpravodaji jen ty domácnosti, které splňovaly podmínky pro zařazení do některé z těchto skupin také **v roce předcházejícím rok nábore** (rozhodné období). Jestliže osoba v čele byla v měsíci předcházejícím nábore zaměstnanec nebo OSVČ, ale převážnou část rozhodného období byla např. nezaměstnaná, nepracující důchodce, student nebo

pobírala rodičovský příspěvek a nepracovala, domácnost **nemůže být do souboru zařazena**.

Je-li osoba v čele domácnosti v důchodovém věku, musí se tazatel zajímat o předpokládaný rozsah pracovních aktivit ve zpravodajském období. Jestliže osoba v čele domácnosti plánuje během 1. pololetí ukončení pracovní činnosti a odchod do důchodu, není domácnost pro zpravodajskou činnost vhodná.

Zaměstnanci jsou osoby v pracovním nebo služebním poměru, které pracují na základě pracovní smlouvy nebo na základě dohody (o pracovní činnosti, o provedení práce), **ev. pracují bez smlouvy**. Zaměstnanci jsou i pracující členové produkčních družstev (včetně zemědělských), společníci s.r.o. a komanditisté komanditních společností, kteří pro společnost vykonávají práci na základě pracovní smlouvy a pobírají za ni odměnu, která je příjmem ze závislé činnosti (odvádí se z ní daň, zdravotní a sociální pojištění).

*Domácnosti
zaměstnanců*

Zaměstnanci s nižším vzděláním jsou osoby se základním vzděláním, vyučené, nebo které dosáhly jakéhokoli druhu středního vzdělání bez maturity.

Zaměstnanci s vyšším vzděláním jsou osoby, které ukončily jakýkoli druh středního vzdělání s maturitou, příp. dosáhly vyššího nebo vysokoškolského vzdělání.

Vzdělání osoby v čele se určí podle převažujícího stavu v roce předcházejícím rok náboru (při rovnosti ke stavu na konci období), nebere se v úvahu vyšší vzdělání dosažené později. Např. osoba v čele domácnosti s nižším středním vzděláním dokončila v roce náboru střední školu s maturitou, ale domácnost bude při výběru stále považována za domácnost zaměstnance s nižším vzděláním.

Při rozlišování domácností zaměstnanců podle vzdělání osoby v čele domácnosti se nepřihlíží k druhu vykonávané práce. Jestliže např. osoba v čele domácnosti je vyučený zahradník pracující jako laborant ve výzkumném ústavu, je celá domácnost považována za domácnost zaměstnance s nižším vzděláním. V případě, že v čele domácnosti je absolvent střední školy s maturitou, který pracuje jako automechanik, je domácnost zařazena jako domácnost zaměstnance s vyšším vzděláním.

Osoby samostatně výdělečně činné jsou ty, které nejsou v zaměstnaneckém ani obdobném pracovním poměru, ale:

- zabývají se podnikáním, čímž se rozumí soukromá činnost prováděná samostatně podnikatelem vlastním jménem a na vlastní zodpovědnost za účelem dosažení zisku; jedná se o podnikatele, kteří provozují buď sami nebo s různým počtem zaměstnanců živnost (výrobní, obchodní nebo poskytující služby) na základě živnostenského oprávnění (v případě speciálních činností na základě zvláštních předpisů), nebo jsou účastníky společného podnikání na základě společenské smlouvy (např. společníci obchodních společností); pokud však společníci společností s ručením omezeným vykonávají pro společnost práci na základě pracovní smlouvy, zařazují se jako zaměstnanci;
- provozují podle zvláštního předpisu buď sami nebo s různým počtem zaměstnanců činnost v zemědělství, rybnářství, příp. lesnictví včetně prodeje výsledných (nezpracovaných) produktů;
- vykonávají nezávislé povolání, které není živností ani podnikáním podle zvláštních předpisů, např. lékaři, daňoví poradci, advokáti, auditoři a jiní pracovníci;

*Domácnosti
osob samostatně
výdělečně
činných*

- pracují za honoráře, které jsou jediným nebo hlavním zdrojem jejich obživy, např. umělci, tlumočníci.

Výběr domácností osob samostatně výdělečně činných by měl být proveden tak, aby složení vybraných domácností bylo co nejrozmanitější z hlediska předmětu podnikání, aby byli zastoupeni např. řemeslníci, obchodníci, hostinští, zemědělci, advokáti, účetní, daňoví poradci, lékaři, provozovatelé soukromých škol apod.

Pro zařazení do skupiny domácností **nezaměstnaných** je rozhodujícím obdobím **měsíc předcházející náboru**.

*Domácnosti
nezaměstnaných*

Nezaměstnané jsou osoby, které nemají žádnou placenou práci, ale **pracovat by chtěly** (mohou pobírat i částečný invalidní důchod), tzn. že buď si aktivně hledají zaměstnání (na úřadu práce, v agenturách, pomocí inzerátů apod.) nebo mají v plánu podnikat, příp. hodlají zaměstnání hledat. Není rozhodující, zda jsou či nejsou v evidenci úřadu práce.

Za nezaměstnané se také považují osoby, které jsou v evidenci úřadu práce a vykonávají práci buď v pracovním poměru nebo na základě dohod o pracích konaných mimo pracovní poměr, přičemž v obou případech je **měsíční odměna menší než polovina minimální hrubé mzdy**. Za nezaměstnané se považují i osoby, které vykonávají **krátkodobé zaměstnání** (nejdéle po dobu 3 měsíců) sjednané pracovním úřadem, které však pro uchazeče není vhodným zaměstnáním (výše výdělku v tomto případě nerozhoduje).

Jako domácnost nezaměstnaných **nelze** vybrat domácnost, kde osoba v čele v rozhodném období splňuje výše uvedené podmínky, ale má už dohodnutý nástup do trvalého zaměstnání. Jako domácnost nezaměstnaných nelze nabrat ani domácnost s osobou v čele, která je evidovaná na úřadu práce (tedy oficiálně nezaměstnaná), ale ve skutečnosti vykonává výdělečnou činnost „na černo“.

b) Počet nezaopatřených dětí

Rozhodující pro určení počtu nezaopatřených dětí je skutečnost v roce předcházejícím rok náboru. Jestliže se v tomto roce počet dětí změnil, bere se v úvahu **převažující stav**, při rovnosti stav ke konci roku. Ke změně v počtu dětí v běžném roce (kdy se provádí nábor) ani k očekávané skutečnosti se nepřihlíží.

*Počet
nezaopatřených
dětí*

Příklad : V roce 2009 bylo v domácnosti 1 dítě, 15. 7. 2010 se narodilo další dítě. Při náboru na rok 2011 se v rodině nacházejí 2 děti, ale z hlediska kvótních znaků je to domácnost s 1 dítětem.

Za **nezaopatřené dítě** se v souladu se zákonem o státní sociální podpoře považuje dítě do ukončení povinné školní docházky a poté, nejdéle však do 26 let věku, jestliže:

*Nezaopatřené
dítě*

- se soustavně připravuje na budoucí povolání studiem nebo předepsaným výcvikem bez ohledu na to, zda pouze studuje nebo má současně nějakou pracovní aktivitu;
- pro nemoc nebo dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav není schopno se připravovat na budoucí povolání ani vykonávat soustavnou výdělečnou činnost a není poživatелеm plného invalidního důchodu;
- je mladší 18 let, je vedeno v evidenci úřadu práce a nemá nárok na hmotné

zabezpečení uchazečů o zaměstnání, protože uplynula doba jeho vyplácení (6 měsíců), nebo protože je zabezpečeno dávkami nemocenského pojištění.

Jestliže dítě ukončilo povinnou školní docházku, nesplňuje výše uvedené podmínky, nepracuje ani nehledá zaměstnání, **nepovažuje** se za nezaopatřené, i když je plně závislé na rodičích.

Pokud dítě patří do hospodařící domácnosti zpravodaje, není rozhodující, zda jde o dítě vlastní, nevlastní, adoptivní, v pěstounské péči nebo o dítě druha (družky).

c) Čistý měsíční peněžní příjem na osobu

Čistý peněžní příjem při náboru se zjišťuje za kalendářní rok předcházející rok náboru (při náboru na rok 2011 za rok 2009), a to v přepočtu na člena domácnosti a měsíc. Pro počet členů, který se k výpočtu používá, platí stejné rozhodné období jako pro příjmy. Čistý peněžní příjem domácnosti zahrnuje tyto tři hlavní druhy peněžních příjmů:

Čistý peněžní příjem

- **Příjmy z pracovní činnosti:** jakékoliv příjmy ze zaměstnání včetně vedlejších (bez daně z příjmu a bez sociálního a zdravotního pojištění) a příjmů vyplácených mimo výplatní pásku, příjmy z podnikání určené na pokrytí potřeb domácnosti, odměny podle dohod o pracích konaných mimo pracovní poměr, odměny učňů.
- **Příjmy sociální:** příjmy z nemocenského pojištění, důchody, dávky státní sociální podpory (přídavky na děti, rodičovský příspěvek, sociální příspěvek, porodné, pohřebné, dávky pěstounské péče, příspěvky na bydlení aj.), podpora v nezaměstnanosti a jiné sociální dávky.
- **Ostatní příjmy:** příjmy z pojištění, podpory, alimony, stipendia, příjmy z prodeje zemědělských produktů a jiných výrobků a věcí, výhry, přijaté peněžní dary a jiné příjmy.

Do úhrnu čistých peněžních příjmů se **nezapočítávají** vybrané úspory, výpůjčky ani přijaté úvěry.

Při náboru domácností osob samostatně výdělečně činných se do příjmu domácnosti za rozhodné období započítává jen ta část příjmů z podnikání, která byla převedena na úhradu potřeb domácnosti, osobních potřeb podnikatele i dalších členů domácnosti. Příjmy jsou tedy zahrnovány ve stejném rozsahu, v jakém jsou zapisovány do Deníku zpravodajské domácnosti („Pokyny pro zjišťování a zpracování údajů SRÚ“ RÚ 201 . -B).

U dosavadních zpravodajů, kteří budou pokračovat ve zpravodajské činnosti, se peněžní příjem za rozhodné období a příjmová skupina vypočte na PC při sestavování Vstřícného plánu (kap. 2.4 Vstřícné plány).

Peněžní příjem dosavadních zpravodajů

Při náboru nových domácností nebo u domácností, které byly zpravodaji SRÚ jen krátce a evidence jejich příjmů není úplná, musí tazatel dotazem přesně zjistit čistý peněžní příjem domácnosti za rozhodné období. To znamená, že je třeba se dotázat nejen na výši základního platu, ale i na výši prémie a mimořádných odměn, stipendií a jiných pravidelných i nepravidelných příjmů **všech členů domácnosti** v rozhodném období, aby odhad celkových peněžních příjmů byl co nejpřesnější.

Peněžní příjem nově nabraných domácností

Ze zjištěných celkových příjmů domácnosti se vypočte průměr na jednoho člena a domácnost se zařadí do některé z příjmových skupin uvedených dále. Pokud se počet

členů domácnosti v rozhodném období změnil, vypočte se průměrný počet členů domácnosti váženým průměrem.

Příklad: Ve čtyřčlenné domácnosti odešel syn 1. 4. 2009 pracovat do zahraničí. Průměrný počet členů za rok 2009 se vypočte jako $(3 \times 4 + 9 \times 3) / 12$, tj. je roven 3,25.

Pro výběr a nábor domácností zaměstnanců a osob samostatně výdělečně činných jsou stanoveny tyto příjmové skupiny:

Příjmové skupiny

Kód příjmové skupiny	Průměrný čistý peněžní příjem na osobu za měsíc
1	do 8 000 Kč
2	8 001 – 11 000 Kč
3	11 001 – 14 000 Kč
4	14 001 – 17 000 Kč
5	17 001 a více Kč

Příjem domácnosti se musí pohybovat v mezích předepsaných pro příjmovou skupinu, pro níž je domácnost nabírána, odchylky nejsou přípustné.

2.3.2 Výběr domácností s ekonomicky neaktivní osobou v čele

Mezi domácnosti s ekonomicky neaktivní osobou v čele se zařazují:

- domácnosti s EA členy
- domácnosti bez EA členů – v čele domácnosti důchodce
- domácnosti bez EA členů – v čele domácnosti jiná osoba

Pro rozlišení ekonomicky aktivních a neaktivních osob platí zásady uvedené v bodu 2.3 těchto Pokynů vč. výjimek, podle nichž se některé částečně zaměstnané osoby zařazují mezi ekonomicky neaktivní; nezaopatřené děti patří vždy do kategorie ekonomicky neaktivních. Zjišťuje se nejen ekonomická aktivita osoby v čele, ale i ostatních členů domácnosti.

Ekonomicky neaktivní osoby v čele domácnosti mohou být:

- **důchodci** – osoby, které pobírají jakýkoliv druh důchodu kromě sirotčího a nejsou v rozhodném období ekonomicky aktivní resp. jejich pracovní činnost má pouze omezený rozsah a jejich čisté příjmy z pracovní činnosti nepřesáhnou za rok nábora 12 000 Kč;
- **jiné ekonomicky neaktivní osoby**
 - osoby pobírající rodičovský příspěvek, osoby pečující o domácnost, o nemohoucího člena domácnosti nebo jinou blízkou osobu, osoby žijící z majetku, příp. jiné ekonomicky neaktivní osoby; pokud jde o příležitostnou pracovní aktivitu výše uvedených osob, jejich čistý příjem ze zaměstnání nebo podnikání v roce nábora nesmí překročit 12 000 Kč;
 - studenti (učni) do 26 let věku, kteří se soustavně (denním studiem) připravují na povolání (tzn. vyhovují definici nezaopatřeného dítěte) a mají současně nějakou pracovní aktivitu, bez ohledu na výši příjmů z této aktivity.

Důchodci a jiné ekonomicky neaktivní osoby

Při výběru domácností ekonomicky neaktivních osob je základním východiskem stav v měsíci předcházejícím nábor (při výběru na rok 2011 je to listopad 2010), ale při posuzování ekonomické aktivity osoby v čele a dalších členů se berou v úvahu příjmy ze zaměstnání resp. z podnikání za celý rok, v němž nábor probíhá.

Tazatel se musí rovněž zajímat o záměry osoby v čele domácnosti, pokud jde o nástup do zaměstnání nebo očekávané příjmy z pracovní činnosti ve zpravodajském období, aby při změně její ekonomické aktivity nemusela být domácnost předčasně vyměněna.

a) Skupina domácností s ekonomicky neaktivní osobou v čele

V domácnostech s EA členy musí být alespoň jeden člen (nikoliv osoba v čele domácnosti) v rozhodném období ekonomicky aktivní ve smyslu definice uvedené v úvodu bodu 2.3. V čele domácnosti může být důchodce nebo jiná ekonomicky neaktivní osoba a další člen musí být zaměstnanec, OSVČ nebo nezaměstnaný. Je-li členem domácnosti osoba pobírající důchod nebo rodičovský příspěvek, považuje se za ekonomicky aktivní, jestliže její čistý příjem z pracovní činnosti v roce náboru byl resp. bude vyšší než 12 000 Kč. Je-li členem domácnosti student denního studia do 26 let věku případně učeň, považuje se vždy za osobu ekonomicky neaktivní a výše jeho případných příjmů z pracovní činnosti nerozhoduje.

Domácnosti ekonomicky neaktivních osob

Složení *domácnosti důchodce bez EA členů* vyplývá z výše uvedených definic důchodců, jiných ekonomicky neaktivních osob a nezaopatřených dětí. Při náboru musí tazatel ověřit, zda je možno předpokládat, že jak osoba v čele, tak ostatní členové budou splňovat podmínku omezené ekonomické aktivity po celé zpravodajské období. Jestliže některý člen domácnosti (s výjimkou studenta denního studia do 26 let věku a učně) plánuje uzavření pracovního poměru nebo jinou výdělečnou činnost, ze které v roce zpravodajství předpokládá čistý příjem vyšší než 12 000 Kč, domácnost nemůže být nabrána jako domácnost důchodce bez EA členů.

Domácnosti bez ekonomicky aktivních členů s jinou osobou v čele (tzn. v čele domácnosti není důchodce), se skládají pouze z osob definovaných výše jako „jiné ekonomicky neaktivní osoby“ a z nezaopatřených dětí; mohou být i jednočlenné. O omezené ekonomické aktivitě (resp. o jejím plánování pro zpravodajské období) platí u všech členů domácnosti stejná ustanovení jako v domácnostech důchodců bez EA členů.

b) Počet členů a pohlaví

Výběrovým znakem domácností důchodců bez EA členů je počet členů domácnosti (rozlišují se domácnosti jednočlenné a domácnosti se dvěma a více členy), u jednočlenných domácností i pohlaví. Určí se podle převažujícího stavu v měsíci listopadu v roce předcházejícím zjišťování (např. pro rok 2011 je to listopad 2010).

Počet členů a pohlaví

c) Důchod na osobu za měsíc

V domácnostech důchodců bez EA členů se při náboru zjišťuje **důchod na osobu za měsíc listopad** (rozhodné období) v roce předcházejícím tomu, v němž domácnost bude zpravodajem. Tazatel zjistí celkovou sumu dávek, které jsou jednotlivým členům domácnosti vypláceny z důchodového zabezpečení (důchody starobní, invalidní, sirotčí, vdovské, vdovecké). Sečtením jednotlivých důchodů všech

Důchod na osobu za měsíc

členů domácnosti a vydělením této částky počtem členů domácnosti získáme měsíční důchod přepočítaný na osobu za měsíc. Počet členů se určí podle stavu v rozhodném období.

Pro domácnosti důchodců bez EA členů jsou příjmové skupiny podle výše důchodu na 1 člena domácnosti za měsíc stanoveny takto:

Příjmové skupiny

Kód příjmové skupiny	Důchod na osobu za měsíc
1	do 8 000 Kč
2	8 001 – 9 000 Kč
3	9 001 – 10 000 Kč
4	10 001 – 11 000 Kč
5	11 001 a více Kč

Překročení hranic předepsaného příjmového intervalu není přípustné.

2.3.3 Velikost obce, druh domu

Doplňujícím výběrovým znakem, shodným **pro všechny skupiny domácností**, je velikost obce a druh domu. Kvóty se stanovují pro sdružené skupiny, tj. domácnosti zaměstnanců, osob samostatně výdělečně činných, důchodců bez EA členů a „ostatní“. Obce jsou rozděleny do 4 velikostních skupin, ve 2. a 3. skupině se uplatňuje ještě hledisko druhu domu. Velikost obce a druh domu jsou definovány takto:

Velikost obce, druh domu

Počet obyvatel v obci	Druh domu
do 1 999	x
2 000 až 9 999	rodinné domky
	ostatní domy
10 000 až 49 999	rodinné domky
	ostatní domy
50 000 a více	x

Velikostní skupinu příslušné obce tazatel najde v číselníku obcí, který je součástí programu pro pořizování dat. Číselník se každoročně aktualizuje (většinou koncem 1. čtvrtletí) podle údajů demografické statistiky o počtu obyvatel v obcích k 31. prosinci předcházejícího roku. Případný časový nesoulad mezi číselníkem a rozhodným obdobím, za něž se velikost obce a druh domu zjišťuje, může mít za následek nekonzistenci mezi skutečnou velikostí obce a jejím zařazením do velikostní skupiny tazatelem; eventuální odchylka se však připouští, protože nemá zásadní vliv na kvalitu výběru.

Rodinný dům je stavba, která svým stavebním uspořádáním odpovídá požadavkům na rodinné bydlení a v níž je více než polovina podlahové plochy všech místností určena k bydlení. Může mít nejvýše tři samostatné byty a nejvýše dvě nadzemní podlaží a podkroví. Není podstatné, zda se jedná o samostatně stojící dům, dvojdomek nebo řadový dům.

Rozhodné období, za něž se velikost obce a druh domu zjišťují, je shodné s ostatními výběrovými znaky – pro domácnosti zaměstnanců a OSVČ rok předcházející náboru, pro domácnosti důchodců bez EA členů měsíc listopad v roce předcházejícím rok šetření; následné změny se neberou v úvahu. Pro ostatní skupiny

domácností je obdobně jako u jiných výběrových znaků rozhodným obdobím vždy měsíc předcházející náboru.

2.4 Rozpis plánu zpravodajské sítě na kraje a soubory tazatelů v kraji

Pro rozpis zpravodajské sítě a přehled o jejím stavu se používají formuláře:

- Zpravodajská síť SRÚ (Rozpis na rok 201 .) RÚ 201 .-4
- Vstřícný plán zpravodajské sítě RÚ 201 .-4a

Rozpisu plánu předchází sestavení Vstřícných plánů, jejichž účelem je maximální využití dosavadní zpravodajské sítě tak, aby při náboru pro příští rok nedocházelo ke zbytečnému propouštění osvědčených zpravodajů.

Vstřícné plány se vypracují s použitím kvótních znaků, podle kterých budou domácnosti vybírány. Prvotní výběrový znak – ekonomická aktivita osoby v čele domácnosti – se určí podle stavu v měsíci červnu. Počet dětí, příjmová skupina, velikost obce a druh domu u domácností zaměstnanců a OSVČ se určí podle rozhodného období platného pro rok, v němž domácnosti povedou Deník. Výběrové znaky pro domácnosti důchodců a pro ostatní skupiny domácností v čele s osobou ekonomicky neaktivní se určí podle stavu v měsíci červnu. Pro domácnosti důchodců může oddělení SRÚ event. stanovit jako rozhodné období měsíc červenec s ohledem na termín případné valorizace důchodů.

Vstřícné plány

Program umožňuje zpracovat na PC podklady pro sestavení Vstřícného plánu za současné zpravodaje. Speciální volba „Vstřícný plán“ se spouští po uzavření dat za měsíc červenec (viz „Pokyny pro pořizování a kontrolu dat SRÚ“ RÚ 201.-C). Výstupem je pracovní sestava obsahující seznam zpravodajů a jejich výběrové znaky pro příští rok a dále četnosti domácností podle jednotlivých kvót sestavené do analogické tabulky jako je formulář RÚ 201.-4a nadepsané „Vstřícný plán“.

U domácností zaměstnanců a OSVČ, které v rozhodném období vedly Deník alespoň 3 měsíce, se při zpracování dat na PC příslušné kvótní znaky automaticky dopočítají. Za ostatní zpravodaje, kteří přišli do souboru později, musí tazatel příslušné údaje za celé rozhodné období došetřit a před zpracováním Vstřícného plánu je do Evidence v PC doplnit ručně.

Rovněž za nové domácnosti, které se hlásí ke zpravodajské činnosti, tazatel potřebné údaje zjistí dotazem a výběrové znaky určí podle těchto Pokynů. Je výhodné, když ve Vstřícném plánu je více domácností než je plánovaný počet, garantovi SRÚ to umožní při rozpisu krajských kvót více přihlížet k nabídce jednotlivých tazatelů.

Takto shromážděné podklady tazatel zpracuje do definitivního Vstřícného plánu na formuláři RÚ 201.-4a „Vstřícný plán“, který zašle garantovi. V pracovní sestavě nejprve vyhledá domácnosti, o nichž již předem ví, že nehodlají pro příští rok obnovit dohodu se statistikou nebo že jejich zápisy v Denících nemají nejlepší kvalitu. Podle kvótních znaků těchto domácností pak sníží příslušnou četnost v tabulce Vstřícného plánu sestavené na PC. Naopak do ní přičte nově nabízené domácnosti, které přicházejí v úvahu pro výběr a které dosud v souboru nejsou nebo sice jsou, ale vzhledem k očekávaným změnám přicházejí v úvahu pod jiným evidenčním číslem (např. při změně osoby v čele).

Garant SRÚ plány jednotlivých tazatelů sumarizuje a Vstřicný plán za kraj (event. za kraje) zašle oddělení SRÚ.

*Rozpis
zpravodajské sítě*

Oddělení SRÚ sestaví na formuláři RÚ 201 . -4 „Rozpis zpravodajské sítě na rok 201 .“ pro jednotlivé kraje, přičemž přihlíží podle možnosti k Vstřicným plánům.

Garanti SRÚ – s přihlédnutím ke Vstřicným plánům – provedou rozpis do tolika souborů, kolik mají v kraji (event. v krajích) tazatelů vč. případného souboru pro garantu. Rozpis vyhotoví ve třech exemplářích, z nichž jeden odešlou na oddělení SRÚ a jeden odešlou příslušnému tazateli.

Termíny pro rozpis plánů zpravodajské sítě

Vstřicné plány zašlou	tazatelé garantům	do 25. 09.
	garanti odd. SRÚ	do 30. 09.
Rozpis sítě odešle	odd. SRÚ garantům	do 25. 10.
	garanti tazatelům	do 05. 11.

Součástí rozpisu zpravodajské sítě pro kraj bude **rozpis měsíců podrobného sledování potravin a nealkoholických nápojů** pro jednotlivé typy domácností a podle jednotlivých výběrových znaků. Garanti SRÚ v úzké spolupráci s tazateli obdobným způsobem předepíší měsíce podrobného sledování pro soubory tazatelů. Při tom musí uplatňovat následující zásady:

*Rozpis měsíců
podrobného
sledování
potravin a
nealkoholických
nápojů*

- zabezpečit naplnění kvót za kraj na první měsíce roku – je vhodné vybírat na tyto měsíce dosavadní zpravodaje, kteří mají s vedením podrobných zápisů zkušenosti, tazatel je s nimi v kontaktu a nebude tedy problém požádat je o podrobné vedení vydání za potraviny hned v začátku roku,
- dosavadní zpravodajové nemají vést podrobné zápisy ve stejném měsíci, v jakém je vedli v předchozím roce,
- s ohledem na pracovní zatížení tazatelů je žádoucí měsíce podrobného sledování potravin v jednotlivých souborech rozložit rovnoměrně na celý rok.

Pokud se v průběhu roku nahrazuje domácnost, která již jeden měsíc podrobně potraviny zapisovala, náhradní domácnost vede podrobné zápisy v tom měsíci, který připadal na původní domácnost dle rozpisu. V ostatních případech náboru nových domácností v průběhu roku (např. domácnost se podaří nabrat až po měsíci, kdy měla vést podrobný zápis potravin; nová domácnost nahrazuje zpravodaje, který podrobné zápisy ještě nevedl nebo naopak již vedl oba měsíce) garant kontaktuje oddělení SRÚ, kde bude rozhodnuto o měsíci či měsících podrobného sledování.

2.5 Organizace výběru a náboru zpravodajských domácností

Po obdržení rozpisu zpravodajské sítě na následující rok jej tazatel porovná se Vstřicným plánem a zjistí, jaký počet a typ domácností je třeba ještě získat.

*Nábor
zpravodajů*

Výběr a nábor domácností provádí tazatel v rámci celého kraje. Kontrolu správnosti a úplnosti výběru a náboru provádí garant SRÚ, který podle potřeby pomáhá tazateli při zajištění náboru.

Při náboru nejprve tazatel vyloží domácnosti účel a společenský význam SRÚ a vysvětlí, v čem spočívá zpravodajství. Dále se zaměří na vyvrácení nedůvěry, která pramení z obavy z porušení soukromí a zneužití údajů. Je zapotřebí domácnost přesvědčit, že manipulace se zjišťovanými údaji je zásadně anonymní a údaje slouží pouze pro statistické účely. Tazatel zdůrazní, že v souladu s § 16 zákona č. 89/1995 Sb. a dále podle zákona č. 101/2000 Sb. je plně zajištěna ochrana důvěrných statistických údajů. Údaje o domácnosti nesmějí být nikomu sdělovány ani do nich nesmí nikdo nahlížet a všechny osoby zúčastněné na organizaci a zpracování šetření, tedy i sám tazatel, jsou vázány slibem mlčenlivosti. Porušení těchto zásad je na základě uvedeného zákona sankcionováno.

Protože zpravodajství vyžaduje od zpravodaje informace o jeho soukromých věcech, je nutné **při náboru vycházet z principu dobrovolnosti**.

Dále je třeba pamatovat na to, že **souhlas** ke zpravodajské činnosti je nutno získat **od všech dospělých členů domácnosti**.

2.6 Zpravodajská odměna

Za vedení Deníku přísluší zpravodajské domácnosti peněžitá odměna. Výplata odměny je podmíněna uzavřením dohody o provedení práce.

Zpravodajská odměna

Za řádně vyplněný **Deník za jeden měsíc** obdrží zpravodaj odměnu, která je diferencovaná podle počtu členů domácnosti a podle rozsahu vyplňování Deníku:

- 1 až 3 členná domácnost
 - a) Deník s podrobným zápisem potravin 445 Kč
 - b) Deník bez podrobného zápisu potravin 285 Kč
- 4 a vícečlenná domácnost
 - a) Deník s podrobným zápisem potravin 595 Kč
 - b) Deník bez podrobného zápisu potravin 380 Kč

Pro uzavírání dohod, výplatu odměn a jejich zdaňování platí obecné právní předpisy s tím, že konkrétní způsob řešení finančních záležitostí je v kompetenci odboru personalistiky a mezd ČSÚ (viz Pokyny pro uzavírání dohod o provedení práce se zpravodaji SRÚ a výplatu odměn **RÚ 2011-6D**).

2.7 Hlášení o plnění náboru zpravodajů

O splnění náboru a stavu zpravodajské sítě pro sledovaný rok vypracují tazatelé na formulářích **RÚ 201 . -4** hlášení ve 2 vyhotoveních, z nichž jedno odešlou do 3. února příslušnému garantovi a jedno si ponechají.

Hlášení o náboru zpravodajů

Do formulářů se vyplní skutečný počet domácností, které budou **k 1. únoru sledovaného roku vykonávat zpravodajskou činnost**. Jestliže k tomuto datu nebude rozpis naplněn, musí být v příloženém komentáři uvedena příčina neplnění náboru.

Jednotlivé domácnosti se ve formuláři zařazují podle výběrových hodnot kvótních znaků, tzn. podle skutečností zjištěných za rozhodné období. Domácnosti zaměstnanců a OSVČ se zařadí podle stavu v roce rozhodném pro daný rok zjišťování (pro rok zjišťování 2011 je rozhodným obdobím rok 2009), domácnosti důchodců podle listopadu v roce předcházejícím nábor, ostatní domácnosti podle výběrových znaků,

kteřé měly v měsíci před konáním náboru. Ke změnám po rozhodném období se nepřihlíží, nebere se tedy v úvahu stav k 1. únoru sledovaného roku.

Pokud se přes veškerou snahu nedaří v kraji nalézt domácnost určitého typu, je možno k hlášení připojit **žádost o výměnu v mezikrajové burze**. Kromě kvótních znaků takové domácnosti je třeba uvést také kvótní znaky jedné nebo více domácností, které by naopak tazatel mohl získat. Domácnosti navrhované k výměně (nabízené i požadované) **musí mít shodnou skupinu**.

Garanti SRÚ odešlou oddělení SRÚ úhrn za kraj (event. za kraje) do **12. února**.

2.8 Změny ve zpravodajské síti během sledovaného roku

Přestane-li během roku domácnost z jakýchkoli důvodů vykonávat zpravodajskou činnost, provede tazatel doplňující nábor a vybere **náhradní domácnost stejného typu** jako byla domácnost, která zpravodajskou činnost ukončila (podle kvótních znaků předepsaných pro výběr), aby soubor zpravodajských domácností byl úplný po celý rok.

Náhrada domácností během roku

Rozhodné období pro určení skupiny domácnosti, počtu nezaopatřených dětí, velikosti obce a pro stanovení příjmové skupiny nové domácnosti je u domácností zaměstnanců a OSVČ stejné jako při náboru k 1. lednu. Jestliže např. k 1. 9. 2011 bude tazatel nabírat novou domácnost zaměstnanců s nižším vzděláním a 1 dítětem, bere v úvahu převažující stav v roce 2009 resp. pro příjmovou skupinu čisté peněžní příjmy za rok 2009.

Podmínky pro zařazení do souboru, včetně období rozhodného pro určení výběrových znaků, se nemění ani pro domácnosti důchodců bez EA členů (je to vždy měsíc listopad v roce předcházejícím rok šetření).

Pro výběr náhradních domácností nezaměstnaných, domácností s ekonomicky neaktivní osobou v čele a s EA členy nebo bez EA členů, **v jejichž čele není důchodce, není rozhodné období pevné**, bere se v úvahu vždy stav v měsíci předcházejícím dobu náboru.

Při posuzování ekonomické aktivity osob se tazatel řídí zásadami uvedenými v bodu 2.3 těchto Pokynů. Výše dosažených resp. očekávaných čistých příjmů z pracovní činnosti (12 000 Kč za rok), která se při určování ekonomické aktivity některých kategorií osob používá, se vztahuje k roku zjišťování, a to jak při náboru nových domácností, tak i při posuzování změn u stávajících zpravodajů.

Změny ve složení domácnosti během zpravodajského období, i když při nich došlo ke změně výběrových znaků, nejsou většinou důvodem k vyřazení domácnosti ze souboru; výjimky budou popsány dále.

Domácnost ekonomicky aktivních osob je nutné vyřadit ze zpravodajské činnosti, stane-li se osoba v čele domácnosti během roku **ekonomicky neaktivní**.

Vyřazování domácností během roku

Příklady: Domácnost s ekonomicky aktivní osobou v čele tvoří neúplná rodina – matka s dítětem pobírající peněžitou pomoc v mateřství. Po skončení mateřské dovolené začne matka pobírat rodičovský příspěvek a nepředpokládá, že bude mít do konce roku čisté příjmy z pracovní činnosti

vyšší než 12 000 Kč – stala se ekonomicky neaktivní osobou v čele, proto musí být ze souboru vyřazena.

Manžel v úplné rodině v domácnosti s ekonomicky aktivní osobou v čele se stal v průběhu roku nezaměstnaným. Po několika měsících si našel práci a stal se opět osobou zaměstnanou. Domácnost může v souboru zůstat, protože nebyla nabrána jako domácnost nezaměstnaných (nevztahuje se na ni následující podmínka, že je nutné domácnost vyřadit, stane-li se z nezaměstnané osoby v čele osoba zaměstnaná).

Zvláštní skupinou domácností ekonomicky aktivních osob jsou **domácnosti nezaměstnaných**. Pokud se z nezaměstnané osoby v čele domácnosti stane zaměstnaná **ve dvou po sobě následujících měsících**, je nutné domácnost ze zpravodajské činnosti vyřadit. Na fakt, že osoba v čele domácnosti má příjem z pracovní činnosti (tedy že připadá v úvahu změna skupiny domácnosti), upozorní tazatele program při zpracování dat. Tazatel musí v domácnosti zjistit, zda je výdělečná činnost trvalá a pokud ano, musí zpravodajství ukončit. Výjimku tvoří krátkodobé zaměstnání osoby v čele domácnosti (sjednané pracovním úřadem nejdéle na dobu 3 měsíců, které však pro uchazeče není vhodným zaměstnáním) – v tomto případě je i nadále považována za osobu nezaměstnanou. Výměna domácnosti je nutná také v případech, kdy nezaměstnaná osoba v čele se stala důchodcem (přestala hledat práci a začala pobírat důchod).

V opačných případech, kdy se zaměstnaná osoba v čele domácnosti stala nezaměstnanou, může domácnost ve zpravodajském souboru zůstat.

Domácnost ekonomicky neaktivních osob je nutno vyřadit ze souboru, jestliže:

- osoba v čele se stala ekonomicky aktivní;
- v domácnosti důchodce bez EA členů se některý člen (s výjimkou studentů denního studia do 26 let věku příp. učňů) stal ekonomicky aktivním nebo čisté pracovní příjmy z příležitostných činností (vč. dohod o pracovní činnosti nebo o provedení práce, příp. bez dohod) od počátku roku u některého člena přesáhly částku 12 000 Kč;
- ve specifickém případě, kdy v domácnosti ekonomicky neaktivních osob s EA členy stojí v čele důchodce a v 1. pololetí roku zjišťování se EA člen, jehož čistý příjem z pracovní činnosti v roce zpravodajství už přesáhl 12 000 Kč, stane ekonomicky neaktivním (a zároveň se v domácnosti jiný ekonomicky aktivní člen nenachází); pokud tento případ nastane až ve 2. pololetí, domácnost může v souboru zůstat.

3. EVIDENCE DOMÁCNOSTÍ

3.1 Identifikace domácnosti

Pro zachování anonymity zpravodajských domácností se používají čísla, která svou konstrukcí identifikují danou domácnost. **Identifikace domácnosti** je sedmimístné číslo, v němž první dvě místa nesou územní identifikaci, další dvě místa jsou číslem

*Princip
číslování
domácností*

souboru v rámci kraje a poslední tři místa obsahují pořadové číslo příslušné zpravodajské domácnosti v souboru jednoho tazatele.

Územní jednotky na území ČR jsou vymezeny Klasifikací CZ-NUTS, která byla vypracována na základě principů EU a je závazná pro všechna statistická zjišťování. Kód **CZ-NUTS 3**, který se vyznačuje na všech formulářích, **identifikuje kraj** podle této klasifikace.

*Územní
identifikace*

Pro potřeby zpracování SRÚ byla vytvořena modifikace kódu CZ-NUTS, která vymezuje kraj a číslo souboru v rámci kraje. V každém kraji bude počet souborů roven součtu počtu tazatelů včetně případného garanta SRÚ. Soubory budou číslovány vzestupně od 01.

Domácnosti v souboru každého tazatele jsou očíslovány průběžně bez ohledu na to, v jaké obci kraje mají trvalé bydliště. **Zpravodajům se přidělují pořadová čísla od 001.** Za každý soubor jednoho tazatele vč. souboru garanta SRÚ je tedy vedena jedna Evidence a každé nové domácnosti přiřadí program vždy následující vyšší pořadové číslo.

*Číslo
zpravodaje*

Přidělená čísla zpravodajům zůstanou po celou dobu zpravodajské činnosti. Jestliže domácnost vystoupí (nebo je vyřazena) ze zpravodajské činnosti, její evidenční číslo se nepřidělí žádné nové domácnosti.

Nové číslo zpravodaje v běžném roce a nový „Přehled údajů o zpravodajské domácnosti“ **RÚ 201 . -2** však **musí dostat domácnost**, když:

- přechází ze souboru jednoho tazatele do jiného souboru v rámci kraje,
- přerušila zpravodajství (třeba jen na několik měsíců v roce) a je opětovně zařazována do souboru,
- v ní došlo ke změně osoby v čele domácnosti.

Příklad: Od 1. 9. manžel (zaměstnanec s vyšším vzděláním) po rozvodu odešel z domácnosti a osobou v čele se stala manželka (zaměstnanec s vyšším vzděláním). Je nutné přiřadit nové číslo a zavést další Přehled.

Kdyby podobná situace nastala v domácnosti s manželkou ekonomicky neaktivní, musí být domácnost vyřazena.

Při **povolných změnách**, které nastanou mezi skupinami domácností s ekonomicky aktivní osobou v čele, **zůstává číslo stejné** a rovněž se vede stejný „Přehled údajů o zpravodajské domácnosti.“ Při změně skupiny domácností s ekonomicky neaktivní osobou v čele, kde se nejedná o důsledek změny osoby v čele, zůstávají číslo domácnosti a Přehled rovněž stejné.

3.2 Evidence zpravodajských domácností ve sledovaném roce

O zpravodajských domácnostech SRÚ je v souboru každého tazatele na formuláři **RÚ 201 . -1** vedena „Evidence zpravodajských domácností v roce 201 .“.

*Evidence
domácností*

Evidence zpravodajských domácností se sestaví k 1. lednu sledovaného roku. Po skončení roku se vyplněné formuláře archivují **v odborech terénních zjišťování** po dobu dvou roků.

Za každý soubor je vedena **jedna Evidence**, ve které jsou vzestupně podle čísla zpravodaje a bez ohledu na skupinu domácnosti uvedeny všechny domácnosti. Nové domácnosti se během roku připsují na konec seznamu.

Zpracování údajů z Evidence zpravodajské domácnosti je součástí programu pro SRÚ, který řeší komplexně porizování a kontrolu údajů ze všech formulářů SRÚ. Návod k používání tohoto programu je obsažen v „Pokynech pro porizování a kontrolu dat“ **RÚ 201.-C**.

Řádky ve sloupci „a“ jsou rozděleny na dvě části. Číslo zpravodaje se zapisuje do dolní poloviny řádku (nové číslo zpravodaje). Obě části řádku budou vyplněny pouze u zpravodajů, jimž se během zpravodajského období přiděluje nové číslo podle bodu 3.1 těchto Pokynů (přerušeni zpravodajství, změna osoby v čele HD). Do horní části řádku se v těchto případech zapíše původní číslo zpravodaje, do spodní části číslo nové.

*Vyplnění
formuláře
Evidence*

Ve sloupci „d“ se uvede měsíc a rok, od kterého byla domácnost bez přerušeni zpravodajem SRÚ.

*Začátek vedení
Deníku*

Ve sloupci „e“ se uvedou dva měsíce, v nichž bude domácnost podrobně zapisovat do Deníku vydání za potraviny a nealkoholické nápoje. Měsíce podrobného sledování nebudou následovat za sebou, bude mezi nimi šestiměsíční přerušeni – zapsaná čísla měsíců budou oddělena lomítkem (ve sl. „e“ bude např. zapsáno 2 / 8).

*Měsíce sledování
potravín*

Ve sloupci „f“ je předtištěno období, ke kterému se vztahují výběrové znaky a další údaje vyplněné ve sl. „g“ až „l“.

Řádek „nábor“ bude vyplněn u všech domácností. Obsahuje výběrové znaky a pomocné údaje, podle kterých byla domácnost nabrána (v Evidenci na rok 2011 je to rok 2009 nebo listopad 2010 – event. měsíc předcházející náboru u určitých typů domácností nabraných dodatečně během roku). U domácností, kde došlo ke změně osoby v čele domácnosti a které pokračují ve zpravodajství pod novým číslem, se do řádku „nábor“ přepíší výběrové znaky za původní domácnost.

Řádek „plán“ se týká jen domácností zaměstnanců a OSVČ a obsahuje údaje potřebné pro sestavení Vstřicného plánu na další zpravodajské období, tzn. v roce 2011 výběrové znaky domácnosti pro rok 2012.

U zpravodajů, kteří byli v rozhodném období (pro rok 2012 to bude rok 2010) v souboru alespoň 3 poslední měsíce, se údaje potřebné k sestavení Vstřicného plánu spočítají automaticky a tazatel je do Evidence za běžný rok opíše do řádku „plán“ z výstupní sestavy z PC. Za zpravodaje, kteří budou pokračovat v dalším roce, se vypočtené výběrové znaky automaticky přenesou do nové Evidence; tazatel je však povinen u „pokračujících“ zpravodajů jednotlivé výběrové znaky překontrolovat, ověřit a posoudit jejich platnost.

U zpravodajů nových nebo pokračujících pod jiným evidenčním číslem musí tazatel údaje došetřit, zapsat do sl. „g“ až „l“ formuláře **RÚ 201.-1** a nejpozději do konce 3. měsíce od začátku zpravodajství doplnit do Evidence na PC. Velikost obce pro vyznačení ve sl. „h“ si může ověřit nahlédnutím do číselníku obcí, který je součástí programového vybavení.

Podrobný metodický popis výběrových znaků a údajů zapisovaných do sloupců „g“ až „l“ je uveden v části 2.3 Pokynů, přehled rozhodných období a rozsah vyplnění sl. „g“ až „l“ u jednotlivých skupin domácností obsahuje Příloha 3.

Sl. g – skupina domácnosti*Skupina domácnosti*

domácnosti ekonomicky aktivních osob	1 - zaměstnanců s nižším vzděláním 2 - osob samostatně výdělečně činných 3 - zaměstnanců s vyšším vzděláním 8 - nezaměstnaných
domácnosti ekonomicky neaktivních osob	6 - s EA členy 7 - bez EA členů - v čele domácnosti důchodce 9 - bez EA členů - v čele domácnosti jiná osoba

Sl. h – velikost obce, druh domu*Velikost obce, druh domu*

počet obyvatel	1 - do 1 999
resp. druh domu	2 - 2 000 až 9999 – rodinné domky 3 - 2 000 až 9999 – ostatní domy 4 - 10 000 až 49 999 – rodinné domky 5 - 10 000 až 49 999 – ostatní domy 6 - 50 000 a více

Sl. i – počet nezaopatřených dětí, počet členů a pohlaví*Počet nezaopatřených dětí, počet členů, pohlaví*

domácnosti ekonomicky aktivních osob	1 - 1 dítě 2 - 2 děti 3 - 3 a více dětí 4 - bez dětí
domácnosti ek. neaktivních osob – důchodců bez EA členů	7 - dvou a více členné 8 - jednotlivci-muži 9 - jednotlivci-ženy

Sl. j – průměrný počet členů – vážený aritmetický průměr za příslušné období, výpočet na 2 desetinná místa.

Průměrný počet členů

Sl. k – průměrný čistý peněžní příjem / důchod na osobu a měsíc – u domácností zaměstnanců a OSVČ čistý peněžní příjem na osobu a měsíc v roce předcházejícím nábor, u domácností důchodců bez EA členů důchod připadající na člena domácnosti v měsíci listopadu roku předcházejícího před rokem zjišťování.

Čistý peněžní příjem

Sl. l – příjmová skupina – u domácností se pro příjem uvedený ve sl. „k“ vyznačí kód příjmové skupiny podle stupnice uvedené v bodě 2.3.1 (domácnosti zaměstnanců s nižším vzděláním, zaměstnanců s vyšším vzděláním, osob samostatně výdělečně činných) nebo v bodě 2.3.2 (domácnosti ekonomicky neaktivních osob – důchodců bez EA členů) těchto Pokynů.

Příjmová skupina

V případě, že domácnost uvedená v Evidenci bude přečíslována nebo přestane být zpravodajem, naznačí tazatel tuto změnu v Evidenci tím, že údaje o domácnosti (sl. „a“ až „l“) přeškrtně červenou čarou. Důvody a datum se uvedou do sloupce „m“ Poznámka. V tomto sloupci se rovněž zapíše nové evidenční číslo této domácnosti nebo evidenční číslo náhradní domácnosti.

Přečíslování, ukončení zpravodajství

3.3 Kontrola správnosti vedení Evidence

Garant SRÚ v měsíci lednu zkontroluje správnost vyplnění Evidence RÚ 201 .-1 na příslušný rok. K tomu si vyžádá formulář RÚ 201 .-1 za minulý rok a pracovní sestavu z PC sloužící k sestavení Vstřícného plánu. Při kontrole se zaměří především na správnost přenosu údajů do ř. „nábor“ sl. „g“ až „l“ a na sestavení hlášení o stavu náboru k 1. únoru.

*Kontrola vedení
Evidence*

Jestliže při kontrole zjistí chyby ve výběrových znacích, které vedly k neoprávněnému zařazení domácností do souboru, musí ihned zařídit výměnu příslušného zpravodaje.

4. ZÁVĚREČNÁ USTANOVENÍ

Vzniknou-li v průběhu výběru a náboru domácností nejasnosti při řešení některých metodických a organizačních otázek, obrazejí se tazatelé prostřednictvím garanta SRÚ na odbor 6200 ČSÚ, který zajistí jednotné řešení sporných otázek.

Pokyny RÚ 2010-A platné od 16. 10. 2009 a schválené pod ČV 117/10 pozbývají platnosti dnem vydání těchto Pokynů.

Tyto Pokyny nabývají účinnosti dnem vydání a použijí se poprvé pro výběr a nábor zpravodajských domácností v roce 2010 pro rok 2011.

V Praze dne 19. 10. 2010.

ČV 129/11 ze dne 19. 10. 2010.

Ing. Jan Srb, v. r.
ředitel odboru šetření v domácnostech

Za správnost: Pavel Širmer
pavel.sirmer@czso.cz, tel. 274 05 4151

ZPRAVODAJSKÁ SÍŤ STATISTIKY RODINNÝCH ÚČTŮ

Rozpis na rok 2011

Kraj / soubor: _____

SOUBOR DOMÁCNOSTÍ

Složení podle ekonomické aktivity osoby v čele domácnosti,
postavení v zaměstnání ekonomicky aktivních osob v čele domácnosti,
ekonomické aktivity ostatních členů a postavení ekonomicky neaktivních osob v čele domácnosti.

Domácnosti celkem			
1. domácnosti s ekonomicky aktivní osobou v čele celkem		2. domácnosti s ekonomicky neaktivní osobou v čele celkem	
zaměstnanci s nižším vzděláním		domácnosti s EA členy	
zaměstnanci s vyšším vzděláním		domácnosti bez EA členů	
osoby samostatně výdělečně činné		v čele domácnosti důchodce	
nezaměstnaní		v čele domácnosti jiná osoba	

1. Domácnosti podle velikosti obce a druhu domu

Počet obyvatel v obci, druh domu	Domácnosti celkem	v tom domácnosti			
		zaměstnanců celkem	osob samostatně výděl. činných	důchodců bez EA členů	ostatní
- 1 999					
2 000 - 9 999	rodinné domky				
	ostatní domy				
10 000 - 49 999	rodinné domky				
	ostatní domy				
50 000 a více					
C e l k e m					

2.1 Domácnosti s ekonomicky aktivní osobou v čele

Čistý peněžní příjem na osobu v Kč za měsíc	Domácnosti celkem	v tom s počtem nezaopatřených dětí			
		0	1	2	3+
Domácnosti zaměstnanců s nižším vzděláním					
- 8000					
8001 - 11000					
11001 - 14000					
14001 - 17000					
17001 a více					
Celkem					
Domácnosti zaměstnanců s vyšším vzděláním					
- 8000					
8001 - 11000					
11001 - 14000					
14001 - 17000					
17001 a více					
Celkem					
Domácnosti osob samostatně výdělečně činných					
- 8000					
8001 - 11000					
11001 - 14000					
14001 - 17000					
17001 a více					
Celkem					

2.2 Domácnosti s ekonomicky neaktivní osobou v čele - domácnosti důchodců bez EA členů

Důchod na osobu v Kč za měsíc	Domácnosti celkem	v tom domácnosti s počtem členů			
		1	v tom		2+
			muži	ženy	
- 8000					
8001 - 9000					
9001 - 10000					
10001 - 11000					
11001 a více					
Celkem					

Odesláno dne:

Sestavil (jméno):

EVIDENCE
zpravodajských domácností v roce 2011
číslo souboru

Číslo zprav. staré/nové	Příjmení a jméno osoby v čele domácnosti	Bydliště (přesná adresa)	Začátek vedení deníku (měsíc, rok)	Přehled o domácnosti								Poznámka
				měsíce podrobného sledování potravin	výběrové znaky pro	skupina domácností	velikost obce/druh domu	počet dětí/členů	průměrný počet členů	průměrný čistý peněžní příjem/důchod na osobu a měsíc	příjm. skupina	
a	b	c	d	e	f	g	h	i	j	k	l	m
					nábor							
					plán							
					nábor							
					plán							
					nábor							
					plán							
					nábor							
					plán							
					nábor							
					plán							
					nábor							
					plán							
					nábor							
					plán							

Číslo zprav. staré/ nové	Příjmení a jméno osoby v čele domácnosti	Bydliště (přesná adresa)	Začátek vedení deníku (měsíc, rok)	Přehled o domácnosti								Poznámka
				měsíce podrobného sledování potravin	výběrové znaky pro	skupina domácnosti	velikost obce/ druh domu	počet dětí/ členů	průměrný počet členů	průměrný čistý peněžní příjem/důchod na osobu a měsíc	přijm. skupina	
a	b	c	d	e	f	g	h	i	j	k	l	m
					nábor							
					plán							
					nábor							
					plán							
					nábor							
					plán							
					nábor							
					plán							
					nábor							
					plán							
					nábor							
					plán							
					nábor							
					plán							
					nábor							
					plán							
					nábor							
					plán							

Poznámky a sdělení:

**Přehled výběrových znaků a dalších vyplňovaných pomocných údajů
pro zpravodajské domácnosti (Evidence RÚ 2011-1)**

Skupina domácností	Sl. g skupina	Sl. h obec / dům	Sl. i děti / důch	Sl. j osoby	Sl. k čistý příjem	Sl. l příj.skup.
Domácnosti s ekonomicky aktivní osobou v čele:						
zaměstnanci s nižším a vyšším vzděláním, OSVČ	1,2,3 / RO	1až 6	1až 4 / RO	Øosob / RO	Ø ČP/os/m / RO	1až 5
nezaměstnaní	8 / PM	1až 6	--	--	--	--
Domácnosti s ekonomicky neaktivní osobou v čele:						
s EA členy	6 / PM	1až 6	--	--	--	--
bez EA členů						
v čele důchodce	7 / PM	1až 6	7až 9 / L	osoby / L	Ødůch/os/m / L	1až 5
v čele jiná osoba	9 / PM	1až 6	--	--	--	--

Vysvětlivky platné pro rok 2011

RO = rozhodné období - kalendářní rok předcházející roku náboru (při náboru na rok 2010 - rok 2008)

PM = měsíc předcházející nábor (i při doplňování souboru během roku)

L = listopad roku předcházejícího zpravodajství (i při doplňování souboru během roku)

Sl. g – skupina domácností

domácnosti ekonomicky aktivních osob

- 1 - zaměstnanců s nižším vzděláním
- 2 - samostatně výdělečně činných osob
- 3 - zaměstnanců s vyšším vzděláním
- 8 - nezaměstnaných

domácnosti ekonomicky neaktivních osob

- 6 - s EA členy
 bez EA členů
- 7 - v čele domácnosti důchodce
- 9 - v čele domácnosti jiná osoba

Sj. i - počet nezaopatřených dětí / členů

domácnosti ekonomicky aktivních osob	1 - 1 dítě 2 - 2 děti 3 - 3 a více dětí 4 - bez dětí
domácnosti ek. neaktiv. osob bez EA členů - v čele důchodce	7 - dvou a více členů 8 - jednotlivci - muži 9 - jednotlivci - ženy

Sl. h – velikost obce / druh domu

1 - do 1 999	
2 - 2 000 – 9 999	rodinné domky
3 - 2 000 – 9 999	ostatní domy
4 - 10 000 – 49 999	rodinné domky
5 - 10 000 – 49 999	ostatní domy
6 - 50 000 a více	

Sl. l - příjmová skupina pro rok 2011

Domácnosti ekonomicky aktivních osob (zam. s nižším a vyšším vzděláním, OSVČ):

	měsíční příjem
1.	- 8000
2.	8001 - 11000
3.	11001 - 14000
4.	14001 - 17000
5.	17001 a více

Domácnosti ekonomicky neaktivních osob (důchodci bez EA členů)

	měsíční důchod
1.	- 8000
2.	8001 - 9000
3.	9001 - 10000
4.	10001 - 11000
5.	11001 a více

Výběrové znaky, rozhodné období pro výběr domácností

Výběrové znaky	Domácnosti celkem						
	ekonomicky aktivní osoba v čele				ekonomicky neaktivní osoba v čele		
	zaměstnanec se vzděláním		samostatně činný	nezaměstnaný	domácnosti		
	nižším	vyšším			s EA členy	bez EA členů, v čele	
					důchodce	jiná osoba	
Ekonomická aktivita osoby v čele domácnosti pro vstřícný plán pro nábor	červen RN PM	červen RN PM	červen RN PM	červen RN PM	červen RN PM	červen RN L	červen RN PM
Skupina domácnosti	RO	RO	RO	PM	PM	L	PM
Čistý peněžní příjem resp. důchod na osobu	RO	RO	RO	x	x	L	x
Počet dětí resp. počet členů a pohlaví	RO	RO	RO	x	x	L	x
Velikost obce a druh domu	RO	RO	RO	PM	PM	L	PM

Příloha 3a

RN rok náboru (pro výběr na rok 2011 probíhá nábor v roce 2010)

PM měsíc předcházející nábor (např. listopad 2010 pro výběr na rok 2011)

RO rozhodné období - rok předcházející rok náboru (tj. rok 2009 pro výběr na rok 2011)

L listopad v roce předcházející rok náboru (listopad 2010 pro výběr na rok 2011; i při doplňování souboru během roku)